

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

Tandartsen en orthodontisten

Tandartsen en orthodontisten verlenen mondzorg. Mondzorg is gericht op regelmatige screening, professionele preventie, ondersteuning en genezing van de mond en de directe omgeving van de mond. Naast tandartsen en orthodontisten leveren ook mondhygiënisten, tandprothetici en kaakchirurgen deze zorg. Een tandarts kan zich in Nederland specialiseren tot kaakchirurg of orthodontist (beschermde titels).

Trends

- De traditionele tandarts (man en vrije beroeper) maakt plaats voor de tandarts die werkzaam is als zzp'er, vaak vrouw is en werkt in deeltijd;
- Het aantal werkzame tandartsen is sinds 2011 aan het afnemen;
- In de markt zijn veel praktijken van oudere tandartsen beschikbaar voor overname, terwijl de vraag van starters beperkt is;
- Het aantal ketens in de mondzorg neemt toe;
- Nieuwe partijen, zoals private equity ondernemingen, zijn geïnteresseerd in tandartsketens.

Kansen en bedreigingen

- De maximumtarieven dalen medio 2015. De prijzen in de mondzorg zijn in 2012 te sterk gestegen. Daarom is het experiment van vrije prijzen in de mondzorg gestaakt. Vanaf 2013 bepaalt de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) weer de maximumtarieven van tandartsen, orthodontisten, mondhygiënisten en tandprothetici;
- Het percentage consumenten met een aanvullende tandartsverzekering neemt af. Oorzaak: te hoge premies. De premies zijn namelijk tussen 2009 en 2012 sterker toegenomen (+20%) dan de tarieven (+4,2%). Tevens stellen verzekeraars voor aanvullende tandartsverzekeringen maximale vergoedingen voor behandelingen in. De consument moet kosten daarboven nog zelf betalen;
- Feminisering: circa 56% van de tandartsen jonger dan 40 jaar is vrouw;
- Nieuwe modellen zijn in opkomst, waarbij tandartsen als zzp'er, in loondienst en/of met commissie werken;
- Opmars tandheelkundig toerisme (naar o.a. Hongarije en Turkije);
- Het tekort aan tandartsen wordt opgevuld door tandartsen vanuit andere Europese landen zoals Spanje.

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

Perspectief

Voorlopige omzetstabilisatie

Het volume staat onder druk door de afgenomen bestedingskracht van de consument en zal zich naar verwachting ontwikkelen tussen -1 en 1%. De omzet in 2015 staat onder druk, vanwege de nieuwe NZa-tarieven 2015 met een prijsdaling van bijna 5%. Consumenten zijn momenteel zorgvuldig in hun zorgconsumptie en vooral 'grote' behandelingen uitstellen, zoals het plaatsen van kronen en bruggen. Anderzijds kan de verwachte prijsdaling deze terughoudendheid in zorgconsumptie doorbreken. Hierdoor is het sentiment neutraal te noemen.

Beperkt aanbod tandartsen maakt prognose gematigd positief

De prognose voor de komende jaren is gematigd positief. De vraag naar mondzorg zal komende jaren beperkt stijgen, maar het aanbod van tandartsen is dalende. De komende jaren verwacht de Rabobank meer bedrijfsoverdrachten. De nieuwe generatie, waarvan het merendeel vrouw, kiest steeds vaker voor een parttime werkverband en vakinhoudelijke uitdagingen in de vorm van specialismen. Zelfs de toestroom van buitenlandse tandartsen en het tandheelkundig toerisme naar het buitenland kunnen dit tekort in aanbod maar moeilijk opvangen. De oplossing om de toenemende vraag naar mondzorg te pareren is gelegen in schaalvergroting in de vorm van ketenvorming en teamsamenwerking tussen mondzorgaanbieders. Dit vergroot ook de onderhandelingskracht richting de zorgverzekeraars.

Vraag

Van de Nederlanders gaat gemiddeld 78% minstens één keer per jaar naar de tandarts. Gemiddeld hebben Nederlanders die de tandarts bezoeken 2,7 contacten per jaar met de tandarts. Ter vergelijking: Nederlanders hebben gemiddeld 4,1 contacten met de huisarts per jaar. De patiënt waardeert de tandarts al vier jaar op rij met een 7,9. De tandarts verleent vooral preventieve zorg: de reden voor tandartsbezoek is in 63% van de gevallen een periodieke controle (bron: CBS). Het aantal mensen met een volledig kunstgebit wordt geschat op 2 miljoen en het aandeel daalt (bron: Nivel).

Door de onduidelijkheid rondom de vrije prijzen en het economisch klimaat is de vraag naar het dure kroon- en brugwerk in 2012 en 2013 afgenomen. De vraag naar reguliere mondzorg blijft redelijk op peil.

Verwacht wordt dat de vraag naar mondzorg op (middel)lange termijn groot zal blijven omdat:

- De Nederlandse bevolking haar eigen gebit langer houdt waardoor langduriger mondzorg nodig is;
- Het aantal oudere Nederlanders door de vergrijzing toeneemt. Deze bevolkingsgroep vraagt om meer complexe behandelingen op het gebied van o.a. de parodontologie, implantologie en kroon- en brugwerk;
- Door populaire "make-over" programma's de vraag naar cosmetische behandelingen stijgt. Naast een stijgend aantal kinderen (nu 55% van het aantal kinderen) kiezen ook steeds meer volwassenen op latere leeftijd er voor om iets aan hun gebit te laten doen. Ruim 10% van de patiënten die gebruik maken van orthodontische zorg is volwassen. De orthodontische behandeling van volwassenen is over het algemeen complexer van aard dan de behandeling van jeugdigen.

De tandarts kost de Nederlander volgens beroepsorganisatie KNMT, gemiddeld 200 euro per jaar (2012).

De premies voor aanvullende tandartsverzekeringen gingen tussen 2008 en 2013 met ruim 20% omhoog. De maximale netto vergoeding daalde in diezelfde periode met 13,6%. Consumenten hebben de afgelopen jaren dus meer geld betaald voor hun

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

aanvullende tandartsverzekering, terwijl ze minder vergoed kregen.

De tandartsen in Nederland hebben een door de AFM-goedgekeurde verzekering voor mondzorg geïntroduceerd, een initiatief van tandartsvereniging KNMT. KNMT wil met de verzekering een alternatief bieden voor de bestaande tandartsverzekeringen, die de laatste jaren steeds vaker worden opgezegd terwijl mondzorg hard nodig is.

Volgens vergelijkingssite Zorgwijzer zijn in 2014 minder mensen van zorgverzekering gewisseld, is het aantal afgesloten aanvullende verzekeringen gestegen en bleef het aantal mensen dat hun eigen risico verhoogde stabiel. In 2014 heeft 46,4% gekozen om een aanvullende tandartsverzekering af te sluiten. Een jaar eerder lag dit percentage 3,4% lager (43%). De tandartsverzekering met de laagste dekking – en dus met de laagste premie – is net als een jaar eerder het meest afgesloten (13%). Het betreft het pakket met 75% vergoeding tot maximaal 250 euro (Zorgwijzer, februari 2014).

Aanbod

In Nederland werken volgens de KNMT in 2015 naar schatting in totaal 12.900 erkende zorgverleners in de mondzorg. Hieronder bevinden zich:

- 8.582 tandartsen (6.200 praktijken);
- 315 orthodontisten;
- 269 kaakchirurgen;
- 3.216 mondhygiënist(en); (Cijfer 2013)
- 513 tandprotheticen.

Het aantal tandartsen daalt sinds 2011, terwijl het aantal, mondhygiënist(en) en tandprotheticen jaarlijks blijft toenemen.

De gemiddelde tandartsendichtheid op 1 januari 2015 is 1.960 inwoners per tandarts. Er zijn aanzienlijke verschillen in de dichtheid van tandartsen tussen de diverse regio's. In Amsterdam-Haarlem is de tandarts dichtheid 1290 inwoners en in Zuid West Nederland 2515 inwoners. Voor een overzicht kijk op staat van de mondzorg KNMTan de tandartsendichtheid per regio, klik [hier](#) (Zorgatlas 2013).

Ongeveer 62% van de ingeschreven tandartsen is man, maar het aandeel vrouwelijke tandartsen neemt snel toe. Onder de 39 jaar is meer dan de helft (58%) vrouw (KNMT, Staat van de Mondzorg, 2015).

Er zijn ongeveer 6.200 tandartspraktijken, in ongeveer 58% van de gevallen betreft het een solopraktijk. Bij de meeste praktijken is nog ruimte om nieuwe patiënten aan te nemen, meestal wel onder voorwaarden, bijv. een gezinslid dat al in de praktijk staat ingeschreven (KNMT, Stand van de mondzorg 2015).

De diversiteit in aanbodsvormen neemt in de mondzorg toe:

- Praktijken met één tandarts-praktijkhouder (62%)
- Praktijken met één tandarts-praktijkhouder en één of meer tandarts medewerkers (32%)
- Praktijken met twee of meer tandarts-praktijkhouders (4%)
- Praktijken met twee of meer tandarts-praktijkhouders en één of meer tandarts medewerkers. (2%)

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

De grote tandartsketens zijn in opmars: ongeveer 5% van de tandartspraktijken behoort inmiddels tot een keten. Meestal hebben deze vestigingen meerdere stoelen en is het gemiddeld aantal patiënten dat ze dagelijks behandelen groter dan bij een solopraktijk, o.a. vanwege ruimere openingstijden. Ivory&Ivory, DentConnect en Samenwerkende tandartsen zijn de grootste ketens.

Teamconcept

Steeds meer tandartsen maken gebruik van het meerstoelenconcept. Hierbij fungeert de tandarts als spil en nemen de assistenten en mondhygiënisten diverse werkzaamheden over. Dit concept komt uit de Verenigde Staten en gaat uit van twee of drie stoelen per tandarts. De overgang van 1 naar 2 stoelen kan een omzetstijging van 50-60% bewerkstelligen. Door een goede werkverdeling tussen tandarts, mondhygiënist, preventie-assistent en assistent kan de omzet per stoel toenemen tot wel 230.000 euro (exclusief techniek). De kosten nemen echter ook toe. Per saldo zullen de netto verdiensten met 20.000/25.000 euro per jaar toenemen bij een tweede stoel. Niet iedere tandarts is geschikt om volgens dit concept te werken. Het werk beperkt zich tot de technische aangelegenheden; het contact met de patiënt is minimaal.

Opleiding

De overheid stuurt het aanbod van tandartsen door middel van een numerus fixus voor de opleiding. Het aantal aanmeldingen voor de opleiding is bijna 4 maal zo groot als het aanbod. Studenten die niet worden ingeloot voor de opleiding tandheelkunde kunnen er wel voor kiezen om in het buitenland (veelal België) een opleiding te volgen en na het voltooien van de opleiding terug te keren naar Nederland.

Het capaciteitsorgaan heeft het ministerie van VWS geadviseerd het aantal opleidingsplaatsen voor tandartsen structureel te verhogen. Het aantal werkzame Nederlandse tandartsen daalt sinds 2011, zowel in absolute zin als in het aantal fte's dat beschikbaar is. Omdat de komende 10 jaar ca. 40% van de tandartsen met pensioen gaat en de vraag naar mondzorg flink toeneemt door o.a. vergrijzing van de samenleving, dreigt een tekort aan tandartsen.

Aanbod uit het buitenland

Het jaarlijks aantal instromende tandartsen uit het buitenland overtreft de laatste jaren het jaarlijks aantal afgestudeerden van de Nederlandse opleidingen. Voor erkenning van een buitenlands gediplomeerde tandarts van buiten de EU wordt van overheidswege vereist dat hij BIG geregistreerd (BIG staat voor Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg) wordt en werkt volgens de hier geldende normen. Alleen een diploma erkenning is niet voldoende. Voor tandartsen met een diploma van buiten de EU is het minder eenvoudig om zich te vestigen in Nederland omdat een assessment verplicht is gesteld. Het is wel mogelijk om onder toezicht van een reeds gevestigde tandarts te gaan werken, hiervoor is het assessment niet verplicht.

Orthodontisten

Er zijn in 2015 in Nederland 315 orthodontisten werkzaam. Het merendeel hiervan is man (61%) maar net als bij tandartsen neemt het aandeel vrouwen toe. Voor de opleiding tot orthodontist zijn per jaar slechts negen plaatsen beschikbaar terwijl het aantal studenten dat deze opleiding wil volgen veel groter is. Er is globaal 1 FTE orthodontist op 62.000 inwoners. Dat is binnen Noord Europa een relatief lage dichtheid (bron: NZa).

Mondhygiënisten

Er zijn ongeveer 3.200 mondhygiënisten in Nederland werkzaam. De laatste jaren stijgt het aanbod snel. De meeste mondhygiënisten (97%) zijn vrouw en 60% is jonger dan 40 jaar. Ongeveer 65% van de mondhygiënisten werkt parttime. Mondzorgkunde is een 4 jarige HBO opleiding waarbij de overheid de instroom reguleert door het aantal instellingen dat de opleiding aan mag bieden te beperken tot 4. Voor het schooljaar 2014/2015 geldt een numerus fixus van 325. Na afronding mogen ze zelfstandig een praktijk opzetten, maar ook in een samenwerkingsverband gaan werken of in loondienst van een tandarts treden (bron: KNMT, Staat van de mondzorg 2014).

Tandprothetici

Er zijn in Nederland ongeveer 315 tandprothetici werkzaam. De meeste zijn man en werken fulltime. Een tandprotheticus kan partiële

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

protheses en overkappingsprothese op wortels of implantaten aanmeten en vervaardigen. Een tandprotheticus heeft de (vierjarige) opleiding Tandprothetiek afgerond (bron: NZa en KNMT).

Omzet

De uitgaven aan mondzorg bedragen ongeveer 3,1% van de totale zorguitgaven.

Tarieven

Tot en met 2011 bepaalde de NZa de prijs van een behandeling. Deze prijzen waren vastgelegd in een tarievenlijst. In 2012 was er sprake van vrije tarieven. Tandartsen bepaalden in dit jaar zelf hun tarieven. Oorspronkelijk was het de bedoeling om het experiment rond de vrije prijzen na 3 jaar te evalueren, maar de politiek vond dat de prijzen te sterk stegen. Vanaf 2013 zijn er weer maximumtarieven ingevoerd. Net zoals in de periode tot 2012 bepaalt de NZa de maximumtarieven voor tandartsen, orthodontisten, mondhygiënisten en tandprotheticus. De tarieven zijn zogenaamde max-max tarieven. Daarbij kunnen tandartsen, orthodontisten, mondhygiënisten en tandprotheticus met verzekeraars afspraken maken over een extra 10% vergoeding op het maximumtarief, bijvoorbeeld omdat ze een kwaliteitskeurmerk willen en daarvoor kosten moeten maken. Per 1 juli 2015 dalen de tarieven voor de tandheelkundige zorg met 5,15% door een nieuwe onderbouwing op basis van een kostenonderzoek én een aangepaste arbeidskostencomponent

Tandartsen

De omzet van een gemiddelde fulltime werkende tandarts bedraagt ongeveer 230.000 euro per tandartsstoel. Gemiddeld heeft een tandartspraktijk 2,9 stoelen. De tweede en daarop volgende stoel leveren minder omzet op en leiden tot meer kosten. Gemiddeld houdt de tandarts per tweede en daarop volgende stoel 20.000 tot 25.000 euro over. Een fulltime werkende tandarts heeft volgens de berekening van de NZa een norminkomen van 109.000 euro. De omzet kan aanzienlijk hoger zijn bij gebruik van twee of meer tandartsstoelen. Door diverse werkzaamheden te delegeren naar mondhygiënisten en assistentes kan het resultaat aanmerkelijk hoger uitkomen.

Orthodontisten

De tarieven van orthodontisten zijn sinds 2013 ook weer gebaseerd op vaste NZa-tarieven. Deze zijn gebaseerd op de tarieven 2011 met een korting van 16% plus een indexatie voor 2013. De 16%-korting is het gevolg van een NZa-onderzoek naar de tarieven in 2010. Toen is gebleken dat de tarieven te hoog waren en heeft de NZa bepaald dat de tarieven in twee jaar met 32% (dus 16% per jaar) naar beneden moeten worden bijgesteld. De eerste tariefsverlaging was in 2011. In 2013 volgde dus de tweede tariefsverlaging (omdat in 2012 sprake was van vrije tarieven). Met de tot 2012 door de NZa vastgestelde tarieven bedraagt de omzet van een gemiddelde fulltime werkende orthodontist ongeveer 565.000 euro. Over de kostenstructuur van een praktijk wordt veel gediscussieerd, maar het kostenpercentage ligt globaal tussen de 65%-70%. Een fulltime werkende orthodontist heeft daarmee een norminkomen van 140.000 euro. De NZa gaat bij de vaststelling van de tarieven uit van een praktijk met 3 stoelen, bij grotere praktijken of efficiëntere bedrijfsvoering mogen hogere resultaten verwacht worden.

Mondhygiëniste

De vrijgevestigde mondhygiëniste valt onder de Wet Marktordening Gezondheidszorg (Wmg) en daardoor ook onder de beleidsregels voor tandheelkunde. De bekostigingsstructuur is echter niet toegesneden op de zorg die deze aanbieders verlenen. Er zijn tot nader order overgangsregelingen getroffen die het toestaan dat de mondhygiëniste als vanouds een uurtarief in rekening mag brengen. Gemiddeld rekent een mondhygiëniste 100 euro per uur. De mondhygiëniste bepaalt zelf hoeveel er per uur in rekening gebracht wordt. In veel gevallen sluiten ze contracten met zorgverzekeraars waarin een afwijkend tarief overeengekomen wordt. De kostenstructuur van een praktijk is zeer divers. Veelal huren mondhygiënisten een ruimte in een tandartspraktijk en afhankelijk van de omvang van de tandartspraktijk hebben ze meerdere adressen. Door de grote kostenverschillen en parttime werkende mondhygiënisten is er geen indicatieve norm te geven.

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

Tandprothetici

De tandprotheticus is door zijn wettige status een contractant van de ziektekostenverzekeraar. De declaraties voor de volledige prothese wordt door de tandprotheticus zelfstandig en direct met de zorgverzekeraar afgehandeld. Door het zelfstandige 'zorginkoop beleid' van de zorgverzekeraars zijn er verschillen in vergoedingen voor verstrekkingen die niet tot de basisverzekering horen. De tandprotheticus is op de hoogte van de vergoedingen welke door de zorgverzekeraar gegeven worden in het werkgebied. (Bron: ONT, december 2012).

Rabobank Cijfers & Trends

Branche-informatie

Achtergrondinformatie

Vakbladen

ZorgVisie

ZorgScoop (Uitgave Rabobank)

Dentz

Organisaties

Naam

URL

Associatie Nederlandse Tandartsen

www.ant-online.nl

Nederlandse Maatschappij tot bevordering van de Tandheelkunde(NMT)

www.nmt.nl

Nederlandse Zorgautoriteit

www.nza.nl

Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport

www.rijksoverheid.nl/ministeries/vws

Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten

www.spt.nl

Rabobank Cijfers & Trends

Al meer dan vijfendertig jaar biedt de Rabobank met Cijfers & Trends betrouwbare branche-informatie. Via www.rabobank.nl/cijfersentrends is deze informatie gratis te raadplegen. U vindt er onze thema-updates, branche-informatie en sectorprognoses. Ook kunt u de prestaties van uw bedrijf vergelijken met die van andere bedrijven in uw branche.